

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Viite: Lausuntopyyntö LVM/571/03/2016

Lausunto televisio-ohjelmien siirtovelvoitetta koskevasta arviomuistiosta

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liikenne- ja viestintäministeriön 18.3.2016 päivätystä arviomuistiosta (LVM/571/03/2016). Liitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pääviestit

1. Julkisrahoitteisia ja yksityisesti rahoitettuja televisio- ja radio-ohjelmistoja tulee tasapuolisen kilpailun turvaamiseksi kohdella siirtovelvoitesääntelyssä yhdenmukaisesti. Jos siirtovelvoitteesta luovutaan, muutoksen tulee koskea yksityisten yleisen edun kanavien lisäksi myös julkisen palvelun kanavia. Jos siirtovelvoitetta jatketaan, sen tulee edelleen koskea julkisen palvelun kanavien ohella yksityisiä yleisen edun kanavia.
2. Arviomuistion mukaan liikenne- ja viestintäministeriö selvittää mahdollisuutta turvata palvelut näkö- ja kuulorajoitteisille muulla tavoin kuin siirtovelvoitesääntelyllä. Jos mahdolliset uudet tai uudistetut ääni- ja tekstitysvelvoitteet kohdistuisivat televisiotoimijoihin rajoittaen näiden elinkeinovapautta, sananvapautta ja omaisuudensuojaa, palvelut tulisi rahoittaa julkisin varoin. Korvauksettomat palveluvelvoitteet voisivat käytännössä merkitä yritysten pakottamista kannattamattomaan liiketoimintaan ja muodostaa uusille toimijoille alalle tulon esteen, jolloin niiden voimaan saattaminen ei liiton näkemyksen mukaan täyttäisi perusoikeusrajoituksena suhteellisuusperiaatteen vaatimuksia.

Ehdotuksen ydinsisältö

Arviomuistiossa ehdotetaan yleisen edun televisiokanavia koskevan siirtovelvoitteen voimassaolon lakkauttamista 31.12.2016 jälkeen. Muutoksen jälkeen kaapelioperaattorit olivat velvollisia jakamaan verkossaan korvauksetta ainoastaan Yleisradio Oy:n televisio- ja radio-ohjelmistot. Nykyisten yleisen edun kanavien (Nelonen ja MTV3) siirtovelvoite päättyisi eikä velvoite koskisi myöskään mahdollisia tulevia yleisen edun kanavia. Näkö- ja kuulorajoitteisten oikeus vastaanottaa viestejä turvattaisiin muulla tavoin kuin siirtovelvoitesääntelyllä.

Siirtovelvoite

Viestinnän Keskusliitto pitää sananvapauden toteutumisen kannalta tärkeänä, että kansalaisten saatavilla on mahdollisimman laaja, moniääninen ja moniarvoinen mediatarjonta. Televisio-ohjelmistojen siirtovelvoite on tukenut sananvapauden toteutumista takaamalla eräiden laissa määritettyjen kanavien näkyvyyden kaapeliverkoissa.

Siirtovelvoitteen osittainen lakkauttaminen sisältää riskin sananvapauden toteutumisen heikentymisestä, kun yksityisillä tv-toimijoilla ei enää olisi siirtovelvoitteen vahvistamaa kannustetta hakea yleisen edun kanavan asemaa siihen liittyvine velvoitteineen.

Mediayritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten kannalta on ongelmallista, jos televisio-ohjelmistojen siirtovelvoite lakkautetaan yksityisiltä televisiokanavilta, mutta pidetään voimassa valtiollisten kanavien osalta. Arviomuistion muutoin monipuolisissa perusteluissa tasapuolisen kilpailun näkökulma on jäänyt huomiotta eikä Yleisradio Oy:n tv- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteen jatkamista ei ole perusteltu.

Mediamarkkinoilla verovaroin rahoitetut sisällöt kilpailevat markkinaehtoisesti rahoitettujen sisältöjen kanssa. Siirtovelvoitteen jatkaminen vain julkisrahoitteisten ohjelmistojen osalta vahvistaa julkisen toimijan kilpailuasemaa suhteessa yksityisiin toimijoihin. Yleisradion ohjelmistojen korvaukseton jakelu kaapeliverkoissa varmistetaan, mutta yksityiset yleisen edun kanavat siirtyvät markkinaehtoiseen jakeluun siihen liittyvine liiketoimintariskeineen.

Kilpailuasemaa vääristää osaltaan myös se, että vain Yleisradion ohjelmien kaapelijakelu olisi jatkossa tekijänoikeuslain nojalla turvattu, kun taas yleisen edun kanavat joutuisivat lisensointineuvottelujen myötä, suoraan tai välillisesti, tekijänoikeusjärjestöjen ”puristusruuviin”.

Tekijänoikeussäätelyn lähtökohtana on turvata tekijän oikeutta luomaansa teokseen. Tekijän oikeusaseman kannalta ei pitäisi olla eroa sillä, välitetäänkö hänen teoksiaan julkisen palvelun vai yksityisillä tv-kanavilla.

Arviomuistiossa siirtovelvoitteen lakkauttamista yleisen edun kanavilta perustellaan pääasiassa normien purkamisella ja lähetyksen vastaanottomahdollisuuksien lisääntymisellä. Nämä perustelut koskevat yleisen edun kanavien ohella myös julkisrahoitteisia kanavia. Siirtovelvoitesäätelyn tulisi kohdella yleisen edun mukaisia kanavia yhdenmukaisesti, rahoitusmuodosta riippumatta.

Ääni- ja tekstitysvelvoitteet

Yleisen edun kanaville sekä julkisen palvelun kanaville on asetettu ääni- ja tekstitysvelvoitteita. Muistion mukaan ministeriö selvittää mahdollisuutta turvata näkö- ja kuulorajoitteisten palveluiden saatavuus muulla tavoin kuin siirtovelvoitesäätelyllä. Palveluiden saatavuus halutaan muistion mukaan turvata ”muilla teleyritysten omaisuudensuojaa ja elinkeinovapautta mahdollisesti vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä”.

Perusoikeudet kuten elinkeinovapaus, sananvapaus ja omaisuudensuoja tulee ottaa huomioon myös lähettäjäyritysten osalta. Mahdolliset uudet tai uudistetut ääni- ja tekstitysvelvoitteet ovat julkista palvelua kansalaisten erityisryhmille. Tällaiset kansalaispalvelut tulee rahoittaa julkisin varoin, kuten Yleisradio Oy:n osalta jo tehdään.

Yksityisille televisiotoimijoille asetettavat korvauksettomat ääni- ja tekstitysvelvoitteet eivät liiton näkemyksen mukaan täyttäisi perusoikeuksien rajoituksilta edellytettävää suhteellisuusvaatimusta. Palveluvelvoitteet voisivat käytännössä merkitä yritysten pakottamista kannattamattomaan liiketoimintaan, mikä olisi kohtuutonta. Velvoitteet voisivat myös muodostaa alalle tulon esteen uusille toimijoille, mikä merkitsisi sananvapauden merkittävää rajoittamista.

Esitämme, että näkö- ja kuulorajoitteisten henkilöiden palvelut turvataan muulla tavoin kuin velvoittamalla yritykset tarjoamaan palveluja ilman julkisista varoista maksettavaa korvausta.

Viestinnän Keskusliitto ry

Jukka Viitasaari
toimitusjohtaja

Satu Kangas
johtaja, lakiasiat ja viestintäpolitiikka

Viestinnän Keskusliitto edustaa aikakauslehtien, sanomalehtien ja kirjojen kustantajia, painoalan yrityksiä sekä televisiotoimijoita. Työskentelemme kilpailukykyisen, yhteiskuntaa vahvistavan suomalaisen media-alan puolesta. Vaikutamme lainsäädännön ja työehtojen kehittämiseen aktiivisella edunvalvontatyöllä. Toimintaamme ohjaavia arvoja ovat jäsenyytyväisyys, asiantuntemus ja yhteistyö. Viestinnän Keskusliiton yhdistysjäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto sekä Suomen Kustannusyhdistys.